

«Vēstules uz bruģa»

Ilze Lavrinoviča

Foto — A. Kukemilka un G. Binde.

Šī gada sākums Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) aizritēja muzikālās noskaņās. 1. februārī Valmierā braši saspēlējās visi trīs Nacionālo bruņoto spēku (NBS) orķestri, bet vēl agrāk — 16. janvārī — 1991. gada barikāžu atceres pasākumos Nacionālajā teātrī notika Jura Kulakova kantātes «Vēstules uz bruģa» pirmatskaņojums. Kantātes atskaņošanā kopā ar rokgrupu «Pērkons», kamerkori «Ave sol», bungu un dūdu grupu «Aulji» piedalījās Nacionālo bruņoto spēku štāba orķestris diriģenta Mārtiņa Berga vadībā un Zemessardzes 51. kājnieku bataljona ansamblis. Dziedāja Ieva Akuratere, Zane Šmite, Raimonds Bartaševičs, Nauris Puntulis un Rīgas Doma kora skolas audzēknis Oskars Toms Lībers.

Kantāte ir veltīta 1991. gada barikāžu notikumiem. Skaņdarbs bija ne tikai aktuāls, bet ļoti savdabīgs.

Uz sarunu par šī skaņdarba tapšanu un sadarbību ar NBS štāba orķestri vispirms aicinājām kantātes «Vēstules uz bruģa» autoru komponistu Juri Kulakovu.

— Vai darbs pie kantātes «Vēstules uz bruģa» prasīja daudz laika?

— Kantātes tapšana prasīja aptuveni trīs mēnešu ilgu, intensīvu darbu. Iecere par šī skaņdarba tapšanu radās jau aptuveni pirms gada. Domu par to, ka varētu tapt šāds 1991. gada notikumiem veltīts muzikāls darbs, izteica Barikāžu muzeja direktors Renārs Zaļais. Viņš arī ierosināja, ka šo kantāti varētu sacerēt es, jo grupa «Pērkons» piedalījās barikādēs.

— Vai, pirms uzsākt darbu pie šī skaņdarba, jūs skatījāties fotoattēlus par barikāžu notikumiem, pārlasījāt atmiņas par šo mūsu valstij traģisko un nozīmīgo laiku, lai precīzāk atcerētos tālaika notikumus un izjūtas?

— Atmiņas par barikāžu laiku manī vēl ir ļoti dzīvas. Domāju, ka jebkuram, kas piedalījās šajos pasākumos, šīs atmiņas vienmēr būs ļoti spilgtas. Mūs tolaik vienoja fantastiska vienotības izjūta. Turklāt 1991. gada janvāra dienās bojā gāja mans draugs kinooperators Andris Slapiņš, līdz ar to barikāžu laiks man saistās ar īpašām, sāpīgām atmiņām.

Grupa «Pērkons» ar savām dziesmām uzmundrināja barikāžu dalībniekus, muzicējot Doma laukumā, pie pareizticīgo katedrāles pretī Ministru padomei un Zaķusalā pie televīzijas ēkas. Visbiežāk pie barikāžu dalībniekiem devāmies vēlos vakaros vai pat naktīs.

— Vai vispirms tapa Normunda Bejska teksti?

— Jā, šos tekstus Normunds Bejskis rakstīja speciāli šai kantātei. Rudens

sākumā tie jau bija gatavi, un es varēju ķerties pie mūzikas sacerēšanas. Zīmīgi, ka Normunds Bejskis bija viens no Augstākās padomes deputātiem un, šķiet, vienīgais dzejnieks, kas tajā laikā piedalījās balsošanā par Latvijas neatkarības deklarāciju. Es laikam esmu vienīgais no komponistiem, kas ir saņēmis barikāžu piemiņas medaļu. Grupa «Pērkons» savukārt, šķiet, ir vienīgā no rokgrupām, kas saņēma šīs piemiņas medaļas.

— Mani, klausoties kantāti «Vēstules uz bruģa», patiešām pārsteidza jūsu ideja vienā skaņdarbā apvienot militārā orķestra un bungu un dūdu grupas skanējumu. Kā jūs nonācāt līdz šādai domai?

— Sākotnēji biju domājis kantātes atskaņošanā iesaistīt simfonisko orķestri, bet, lai gan barikāžu laiks bija tautas kustība, tā tomēr bija saistīta ar militāru aizsardzību. Tāpēc izšķiros par to, ka kantātes izpildīšanā piedalīsies militārais orķestris.

Pagājušā gada septembrī man kopā ar trīs tenoriem — Nauri Puntuli, Miervaldi Jenču un Guntaru Ruņģi — bija iespēja būt Skotijā. Mani ļoti iespaidoja gan pati Skotija, gan šis valsts vēsture. Skotijā joprojām ļoti dzīvs ir patriotisms, un viņi aizvien sapņo par savu patstāvīgu valsti. Šajā ziņā viņi apskauz mūs, latviešus. Skotijā klausījos arī viņu slavenās dūdas. Šajā valstī kā militāra vienība ir arī savs dūdinieku un bundzinieku pulks, kas tērptas skotu nacionālajos tērpos. Pašam gan par to neizdevās pārliecināties, bet man stāstīja, ka šie militārie dūdinieki dažādos pasākumos koncertējot kopā ar militāro orķestri, un tas man šķita ļoti interesanti.

Rudenī televīzijā, raidījumā «Siena šķūnis» pamanīju bungu un dūdu grupu «Aulji» un biju pārsteigts, ka Latvijā ir šāda žanra mūziķi. Tā radās

iecere grupu «Auļi» iesaistīt kantātes «Vēstules uz bruģa» atskaņošanā. Pagājušā gada rudenī viņi izdeva arī savu kompaktdisku.

Pūtēju orķestrus pārzinu labi. Viena no manām muzikālajām specialitātēm ir pūtēju un estrādes orķestra vadītājs un diriģents. Tāpēc es biju pārliecināts, ka militārais orķestris kopā ar bangu un dūdu grupu varētu skaņēt labi.

Man šķita svarīgi kantātes atskaņošanā piesaistīt zemessargus, un tā kora līnijas kantātē kopā ar profesionāļiem — kamerkori «Ave sol» — dziedāja Zemessardzes 51. kājnieku bataljona ansambli.

— **Kā jūs vērtējat Nacionālo bruņoto spēku štāba orķestra sniegumu kantātes atskaņošanā diriģenta Mārtiņa Berga vadībā?**

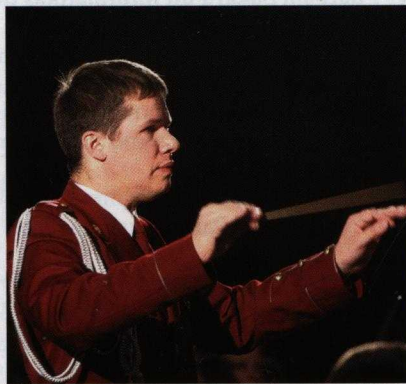
— Mārtiņš Bergs ir lielisks diriģents, un, lai gan tā bija mūsu pirmā sadarbība, viss izdevās ļoti labi. Mārtiņš pēc izglītības ir simfoniskā orķestra diriģents, tāpēc viņam uz mūziku ir plašāks skats un nopietna pieredze šajā jomā. NBS štāba orķestra mūziķi visi ir profesionāļi un muzicē patiešām labā līmenī. Orķestris ir nodrošināts ar labiem instrumentiem. Kaut ko instrumentu jomā var vēl uzlabot, un pamazām tas tiek darīts, bet skanējums patiešām ir lielisks. Orķestri izceļ arī mūziķu militārā stāja un gars.

Ļoti labprāt ar šo militāro orķestri sadarbotos arī turpmāk. Vasarā grupa «Pērkons» gatavojas atzīmēt savas pastāvēšanas 25 gadu jubileju, un man ir iecere jubilejas koncertos aicināt piedalīties arī NBS štāba orķestri. «Pērkons» ir grupa ar nacionālpatriotisku nostāju, un tas, manuprāt, mūs vieno.

— **Vai bija kas īpašs, kas jums bija vajadzīgs noskaņai, lai varētu tapt «Vēstules un bruģa»? Visradošākais diennakts laiks jums laikam ir nakts?**

— Lai varētu radīt kādu skaņdarbu, ir vajadzīga sava telpa un laiks, un nakts šajā ziņā ir ļoti pateicīga. Tad apkārt viss ir kluss, uz ielas viss ir norimis, un es varu mierīgi visu apdomāt. Noder arī cigarete, dažkārt vīna glāze, bet pats galvenais ir koncentrēties uz vienu konkrētu domu un virzienu. Iedvesma, manuprāt, ir ļoti abstrakts jēdziens. Ir tāds teiciens, ka tā atnāk pie tiem, kas strādā. Protams, gadās, ka galvā pēkšņi ienāk kāda īpaša radoša doma, bet visbiežāk labās ieceres un idejas rodas tad, ja par tām rūpīgi domā. Bieži vien tās rodas tad, kad daru

pavisam ko citu. Zemapziņa strādā. Apsveru dažādas domas, viedokļus, improvizēju, līdz nonāku līdz tam risinājumam, kas man šķiet vislabākais.

— **Par dalību kantātes «Vēstules uz bruģa» atskaņošanā uz sarunu aicinājam NBS štāba orķestra diriģentu virleitnantu Mārtiņu Bergu.**

— **Cik ilgs bija orķestra darbs pie kantātes?**

— Notis saņēmām nepilnas divas nedēļas pirms koncerta, un tad arī sākam reālu darbu, apgūstot kantāti. Mums ir daudz koncertu, skaņdarbi katrā no tiem mainās, un mums kā profesionālam kolektīvam nav problēmu ātri apgūt un atskaņot dažādu repertuāru.

— **Kā jūs vērtējat sadarbību ar kantātes «Vēstules uz bruģa» autoru komponistu Juri Kulakovu?**

— Uzaicinājumu mūsu orķestrim piedalīties šīs kantātes atskaņošanā uztvēru ar lielu prieku. Man ļoti patīk Jura Kulakova mūzika un domāšanas veids. Biju gandarīts, ka bija iespēja strādāt kopā ar viņu. Komponists ļoti uzticējās mums kā orķestrim. Manuprāt, lieliskais Jura Kulakova veikums un iespēja šo skaņdarbu realizēt ir tie faktori, kas sagādāja prieku un gandarījumu.

— **Vai NBS štāba orķestrim jau bija kāda pieredze, kad iesaistījāties tik plaša apjoma skaņdarbā, kurā piedalās liels skaits dažāda stila mūziķu?**

— Es ar šo orķestri strādāju tikai gadu, un šajā laikā mēs neesam piedalījušies tik plašu skaņdarbu izpildīšanā.

— **Kāds ir jūsu viedoklis par mūziķu sastāva izvēli? Militārais orķestris, dūdu un bangu grupa «Auļi» un vēl citi — vai tas nav diezgan netradicionāls salikums?**

— Izvēloties muzikālās kompozīcijas izpildītājus, komponists realizē savu

ieceri par to, kā būtu jāskan šim skaņdarbam, kā viņš to vēlas dzirdēt. Pareizā kontekstā un vietā muzikālā skaņdarbā var būt noderīga jebkura skaņa vai pat troksnis. Jura Kulakova darbos parasti visam ir sava doma un savi zemteksti, un tajos viss ir rūpīgi pārdomāts.

— **Klausoties kantāti, pievērsu uzmanību jūsu darbam tās atskaņošanas laikā. Šķiet, jūs bijāt pārņemts ar mūziku, bijāt domās dziļi iegrimis šajā darbā, diriģējāt emocionāli un izjusti...**

— Man ir grūti spriest par to, kā izskatos, diriģējot orķestri, jo es sevi tad, protams, neredzu. Koncertā, kad esmu orķestra priekšā, es vairs nedomāju, ko un kā es daru, kā žestikulēju ar rokām. Profesionālās iemaņas esmu apguvis Mūzikas akadēmijā, meistar-kursos. Dažkārt orķestra spēli un skaņas kvalitāti var ietekmēt pavisam sīks diriģenta žests, ko skatītāji no zāles pat nepamana.

Var būt, ka kantātes «Vēstules uz bruģa» izpildīšanas laikā es patiešām biju atraktīvāks nekā citkārt, jo mūziķi šajā skaņdarbā ir tāda, kas prasa no diriģenta atraktīvāku attieksmi. Taču tas nebija īpaši iestudēts.

— **Vai NBS štāba orķestrim bija interesanti piedalīties kantātes «Vēstules uz bruģa» atskaņošanā? Vai tas bija īpašs brīdis?**

— Lielu daļu militārā orķestra ikdienas aizpilda dalība dažādu militāro ceremoniju nodrošināšanā. Atšķirībā no militārā orķestra, piemēram, pūtēju orķestris «Rīga» lielāko daļu sava laika var veltīt koncertu repertuāra apgūšanai. Mūsu orķestrim ir divas funkcijas — jāpiedalās militārajās ceremonijās un jāsniedz koncerti. Dalība kantātes «Vēstules uz bruģa» izpildīšanā mums bija iespēja apliecināt savus spēkus tik lielas formas skaņdarbā.

— **Viena no kantātes «Vēstules uz bruģa» izpildītājiem dziedātāja Ieva Akuratere, vaicāta par iespaidiem, strādājot pie šī darba, atbildēja:**

«Piedalījos šī skaņdarba izpildīšanā ar lepnumu, prieku un aizkustinājumu. Tā ir brīnišķīga, dzīva mūzika, kas atgādina apgaroto kopības izjūtu, kāda valdīja barikāžu laikā. Orķestra skanējums bija aizraujoši tēlainis un enerģētiski piesātināts. Domāju, ka visi mūziķi, kuri piedalījās šajā kantātē, piedzīvoja savstarpēji bagātinošu brālības izjūtu.»